

Sire, waar zijn uw kikkers?

Honderd vrijwilligers brengen drie jaar lang de amfibieën en reptielen in het Brussels Gewest in kaart. De eerste tellingen zijn hoopgevend, al zijn er nog blinde vlekken.

VAN ONZE REDACTRICE SARAH VANKERSSCHAEVER

BRUSSEL Hoe ouder u wordt, hoe dieper u erbij zult zuchten: de tijd gaat snel. Ook Natuurpunt en haar Waalse tegenhanger Natagora maakten de bedenking, meer bepaald bij het doorbladeren van hun Brusselse amfibieën- en reptielenatlas. Die dateert van 2005. Maar in twaalf jaar tijd verandert veel, zeker in een stad als Brussel. Geen hond die nog weet hoe het met de hoofdstedelijke salamanders, kikkers en slangen zit.

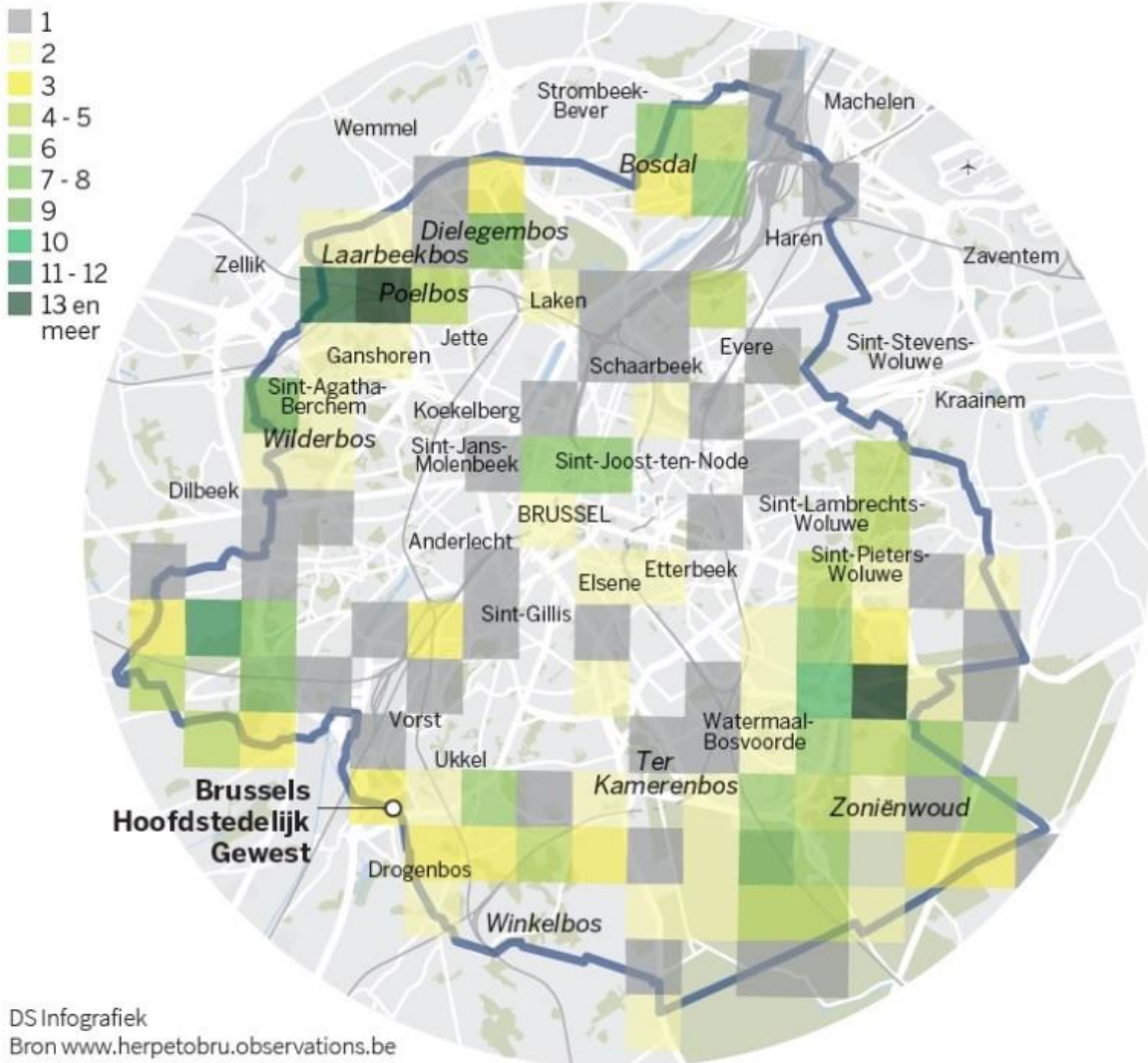
‘We hebben 101 vrijwilligers verzameld die op 1 januari van start zijn gegaan met zoeken en tellen’, zegt Dominique Verbelen van Natuurpunt. Ze zullen rondscharrelen tot eind 2019, om in 2020 een nieuwe, gedetailleerde ‘herpetologische atlas’ te kunnen stofferen. Het enthousiasme waarmee de tellingen binnenstromen, doet alvast dromen: ‘In de eerste zeven maanden hadden we al meer waarnemingen dan de afgelopen zeven jaar samen’, zegt Verbelen, ‘bijna tweeduizend.’

Koninklijke kikkers

De kaart op de speciale website ‘herpetobru.be’ toont al heel wat activiteit. ‘Niet verwonderlijk is het Zoniënwoud’, zegt Verbelen. ‘Daar zitten veel reptielen en amfibieën. Maar jammer genoeg blijft een aantal belangrijke zones moeilijk toegankelijk. We hebben bijvoorbeeld de vraag gesteld aan het Koninklijk Paleis of we kikkers mochten tellen op het domein van Laken. We wachten al een halfjaar op antwoord.’

Maar waarom zou de koning, en bij uitbreiding zijn volk, wakker liggen van een salamander meer of minder?

Aantal soorten amfibieën en reptielen in Brussel

Dominique Verbelen: ‘De amfibieën in de hoofdstad zijn de kanaries in de koolmijn. Ze zeggen veel over wat er misgaat in het ecosysteem. Want een vogel die geen voedsel vindt, vliegt gewoon weg. Een Alpenwatersalamander, om een soort te noemen, trekt maar vierhonderd meter verder dan de poel waarin hij geboren is. Gaat het mis in de poel, dan komen amfibieën echt in de problemen. Hun aantal en diversiteit vertellen dus veel over het milieu in het Brussels Gewest.’

Vijver des doods

Door het grote aantal waarnemingen, kunnen Natuurpunt en Natagora al een paar eerste vaststellingen doen (*zie hiernaast*). Van migranten over gedumpte huisdieren, van verloren gewaande kikkers tot treinhoppers. ‘Volgend jaar willen we nog een stap verder gaan en ook bij mensen thuis tellen’, zegt Verbelen. ‘Want behalve de privétuin van de koning, zijn natuurlijk ook alle burgertuinen samen een reusachtig gebied dat anders

onontgonnen gebied blijft. Vrijwilligers komen dan het National Geographic-gehalte van je tuin inschatten, voorzien van wat uitleg en tips.'

Tips zijn er trouwens ook voor de gemeentebesturen van Brussel. Verbelen heeft het stilaan gehad met de goedbedoelde 'vijvers des doods'. 'Ooit al eens in een diep zwembad met steile wanden gesprongen, zonder trappen aan de zijkant? Wel, dat is het leven van de doorsnee kikker en salamander die in een Brusselse vijver duiken.'

Beest gespot in Brussel? Meld het via www.herpetobru.be

Dankzij het atlasproject werd een onbekende populatie van schaarse **hazelwormen** ontdekt in een moestuintjescomplex in Elsene. De tuinders reageerden positief, de reptielspotters gingen door het dak. De hazelworm is een pootloze hagedis en staat op de Rode Lijst van amfibieën en reptielen van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, in de categorie 'Bedreigd'. Jan Van der Voort

Openbare plekken zijn helaas dumpplaatsen voor huisdieren met een te laag knuffelgehalte. In de Kruidtuin werd dit jaar een zaagrugschildpad opgemerkt en vorig jaar werd een Bijtschildpad uit het Koning Boudewijnpark weggeplukt. In heel wat openbare parken zitten intussen **alroodwangschildpadden**, geelwangschildpadden en geelbuikschildpadden. Deze soorten komen normaal gezien voor in Noord-Amerika, maar werden van daaruit massaal uitgevoerd naar dierenspeciaalzaken in Europa en Azië. Dominique Verbelen van Natuurpunt: ‘Een importverbod en handelsverbod van alle exotische waterschildpadden dringt zich op. Alleen op die manier kan schildpaddumping een halt worden toegeroepen.’

Al zestig keer waargenomen in het Brussels Gewest: de zeldzame **ringslang**, een van de drie inheemse soorten slangen in België, naast de giftige gewone adder en de niet-giftige gladde slang. Mensen hoeven trouwens niet bang te zijn: de ringslang is niet giftig. ‘U hoeft er dus ook niet op te slaan, zoals wel eens in een angstreflex gebeurt’, zegt Dominique Verbelen van Natuurpunt. ‘Dat helpt de populatie niet vooruit.’
Jan Van der Voort

Enkele vrijwilligers herontdekten op meerdere plekken in Brussel de **bastaardkikker**. De laatste waarnemingen dateerden namelijk van 1996 in natuureservaat Het Moeraske (Haren). Een minder spannende verklaring voor de wedergeboorte is dat deze groene kikker tijdens vroegere tellingen vermoedelijk over het hoofd werd gezien. De nieuwe lichte vrijwilligers merkte hem het voorbije halfjaar 26 keer op. Hugo Willocx